
SAMFUNNS- ANSVAR OG BÆREKRAFT

ÅRSRAPPORT 2022

SAMFUNNSANSVAR I AF

AF skal være en ansvarlig aktør som gjennom prosjekt drift forsterker positiv og minimerer negativ påvirkning på miljø, mennesker og samfunn. Vi skal også levere produkter og tjenester som bidrar til lavere bruk av energi og andre knappe ressurser.

FN har definert 17 bærekraftsmål som konkretiserer de globale samfunnsutfordringene som vi i fellesskap må løse, og som representerer en arbeidsplan for å utrydde fattigdom, bekjempe ulikhet og stoppe klimaendringer innen 2030. Samfunnsansvar innebærer å ta ansvar for virksomhetens påvirkning på mennesker, samfunn og miljø, og bidra til en positiv samfunnsutvikling gjennom bærekraftig verdiskaping.

HVA ER AFS SAMFUNNSANSVAR?

AF har et særlig ansvar der samfunnets utfordringer kan relateres til vår virksomhet. Først og fremst skal vi gjennomføre prosjektene våre på en bærekraftig måte ved at all vår forretningsdrift skal følge etiske retningslinjer, lover og regler, og vi skal minimere negativ påvirkning på klima og miljø. Våre ansatte skal ha et sikkert og godt arbeidsmiljø der mangfold verdsettes og trakassering ikke tolereres. Videre er det også vårt samfunnsansvar å utvikle og tilby tjenester som kundene våre og samfunnet trenger, og være en pådriver for at prosjekter som er bærekraftige innenfor klima, miljø og sosiale forhold også skal være økonomisk bærekraftige.

Vi vil utdype hva vi tenker er vårt samfunnsansvar innenfor de tre hovedområdene klima og miljø, sosiale forhold og virksomhetsstyring.

AFS DRIFTSPRINSIPPER

AF Gruppens konsernledelse har, med forankring i styret, fastsatt en forretningsmodell (se s. 12 i årsrapporten) og overordnede prinsipper for styring og ledelse som utgjør rammen for virksomhet innen alle områder og nivåer i organisasjonen. Driftsprinsippene er nedfelt i følgende dokumenter, hvor de to førstnevnte er tilgjengelig på www.afgruppen.no/om-oss/visjon-og-verdier:

- Adferdskoden
- Hensikt, mål og verdier
- Fullmaktsmatrise

Adferdskoden og Hensikt, mål og verdier

Adferdskoden gjelder for alle ansatte og øvrige personer som representerer AF Gruppen. Alle medarbeidere i AF får Adferdskoden presentert på nyansattkurs, og får denne som vedlegg til ansettelsesavtalen. Det er forventet at Adferdskoden etterleves. Flere av AFs datterselskaper har utarbeidet egne adferdskoder som reflekterer prinsippene i konsernets Adferdskode.

Hensikt, mål og verdier gir i korte trekk en oversikt over hvem AF er, hva vi står for og hva vi vil oppnå. Den dekker blant annet prinsipper, mål og krav innen følgende områder: økonomi, medarbeidere, kunder, leverandører, HMS, klima og miljø, kvalitet og forbedring.

Også leverandører og underentreprenører i våre prosjekter må forplikte seg til å følge våre verdier og krav til adferd ved å akseptere AFs leverandør erklæring (se: afgruppen.no/leverandor). Her henvises det blant annet til «Hensikt, mål og verdier» og «Adferdskoden», samt prinsippene i FNs Global Compact. En viktig del av vårt innkjøpsarbeid er å sikre at våre leverandører stiller samme krav til etikk, kvalitet, sikkerhet og ytre miljø som vi i AF Gruppen gjør. Åpenhetsloven tredde i kraft 1. juli 2022, og har påvirket vårt arbeid med å identifisere og rapportere potensiell risiko knyttet til innkjøp samt oppfølging av leverandører og underentreprenører i hele konsernet. AF Gruppen prioriterer arbeidet med å sikre grunnleggende menneskerettigheter og anstendige arbeidsforhold på våre byggeplasser høyt. Åpenhetsloven er basert på grunnleggende menneskerettigheter relatert til økonomiske, sosiale og politiske rettigheter i arbeidslivet, og er basert på OECD sine retningslinjer. (se s. 17).

Fullmaktsmatrise

Fullmaktsmatrisen er et sentralt dokument i AF Gruppens internkontroll og dekker ansvarsforhold og fullmakter i konsernet.

SAMFUNNSANSVAR I AF

Fullmaktsmatrisen gjelder alle enheter i AF Gruppen. Konsernpolicyen gjelder alle forretningsenheter og heleide selskaper i AF Gruppen og er retningsgivende for deleide datterselskaper.

Roller og ansvar

Styret har øverste ansvar for samfunnsansvar i AF. Det operative ansvaret ligger hos konsernsjef Amund Tøftum og følger hans linjeledelse, der hver konserndirektør har ansvaret for sitt respektive virksomhetsområde. Det er et krav at forretningsenheter og prosjekter organiseres med tilstrekkelig kompetanse innen helse, miljø og sikkerhet (HMS). Det skal gjennomføres og dokumenteres en kartlegging og analyse av

risiko knyttet til HMS i alle prosjekter, både ved oppstart og i gjennomføringen.

Intern og ekstern rapportering av helse, miljø og sikkerhet

Internt rapporteres tall knyttet til sikkerhet for egne ansatte og underentreprenører (H1) løpende, mens tall på miljø og helse (kildesortering og sykefravær) rapporteres månedlig. Klimaregnskap for hele AF Gruppen sammenstilles og rapporteres årlig i henhold til Greenhouse Gas Protocol standard. Måltall og hendelser knyttet til samfunnsansvar rapporteres eksternt hvert kvartal i forbindelse med kvartalsrapportering, og på årlig basis i årsrapporten.

KLIMA OG MILJØ

En av vår tids største samfunnsutfordringer er klimaendringer og miljøpåvirkning. AF skal redusere fotavtrykket fra egen drift og være ledende i å utvikle og levere tjenester som reduserer bruk av energi og andre knappe ressurser.

Bygg-, anleggs- og eiendomssektorens påvirkning på klima og miljø må sees på både via direkte og indirekte klimagassutslipp og materialbruk. Bygg bruker 40 % av energien i samfunnet og 40 % av materialressursene. 19 % av all trafikk i Oslo er bygg- og anleggs-trafikk. 50 % av utslippene i et byggs livsløp skjer ved produksjon og transport av materialer til bygget, og samlet står sektoren for rundt 16 % av Norges totale klimagassutslipp¹. Tilsvarende estimat for Sverige er at bygg- og anleggsbransjen står for rundt 20 % av det totale CO₂-utslippet. Bransjen kan derfor i stor grad påvirke og bidra til løsninger for å begrense klimaendringer.

AF GRUPPENS KLIMA- OG MILJØSTRATEGI

I konsernstrategien fra 2020 er klima og miljø ett av våre fire hovedinitiativer. Det grønne skiftet utgjør både risikoer og muligheter for AF: gode miljøløsninger vil tiltrekke medarbeidere, investorer og nye oppdrag, mens manglende vilje eller evne til innovasjon og tilpasning vil forringe vår konkurransekraft.

Styret har det øverste ansvaret for at klima- og miljørelaterte trusler og muligheter håndteres tilfredsstillende. Styrets oppsyn med klimarelaterte forhold er beskrevet i Eierstyring og Selskapsledelse på s. 100 i årsrapporten. Konsernledelsen har det operative ansvaret for klimarisikohåndtering i den daglige driften og i oppfølgingen av konsernets strategi.

I 2022 har konsernledelsen med forankring i styret evaluert og oppdatert klimarisikoanalysen i tråd med TCFD-rammeverket for å identifisere de viktigste klimarisikoene som påvirker AF Gruppen, se s. 22 i årsrapporten. Vi har også gjennomført CDP-rapportering for andre år på rad. For regnskapsåret 2022 rapporterer AF Gruppen frivillig på taksonomikvalifiserte

aktiviteter, herunder opplysninger om andelen driftsinntekter som er taksonomikvalifisert, se s. 12.

For å nå våre langsiktige klima- og miljøambisjoner har vi tre prioriterte fokusområder innen klima og miljø:

- Klima- og miljøvennlige produkter og tjenester
- Klimagassutslipp og energibruk
- Ressurseffektivitet og sirkularitet

Strategiske hovedmål

50% **50%**

AF skal redusere klimagassutslipp per tjenestetype relativt til omsetning med minst 50 % innen 2030.

AF skal redusere avfallsmengder som går til forbrenning og deponi med minst 50 % innen 2030.

AF skal være klimanøytrale innen 2050.

CDP er en uavhengig not-for-profit organisasjon som jobber for klimarapportering innen fokusområdene klima, vann og skogområder. AF har rapportert på klima, og fikk score B for 2022.

► **B**

¹ Tall hentet fra Grønn Byggallianse

<https://byggalliansen.no/kunnskapscenter/publikasjoner/infopakkeklimakjempen/#1610543721156-39143120-001d>

REN ENERGI TIL ALLE

FNs mål er å oppnå bærekraftig forvaltning og effektiv bruk av naturressurser innen 2030.

KLIMA- OG MILJØVENNLIGE PRODUKTER OG TJENESTER

AFs visjon er at vi skal rydde fra fortiden og bygge for fremtiden. Dette innebærer at vi skal

- tilby energiløsninger som reduserer energibehovet og bygge ut og fornye fornybare energikilder
- fjerne og rense materialer og grunn som er skadelige for miljøet og sørge for at materialer forblir i kretsløpet
- ha kompetanse og kunnskap slik at vi kan tilby innovative løsninger i bygg-, anleggs- og eiendomsprosjekter

Et grunnleggende prinsipp i AF er at prosjekter som er bærekraftige for klima og miljø også må være økonomisk bærekraftige. AF leverer flere typer tjenester som er nødvendige for at samfunnet skal nå målet om å begrense temperaturøkningen til 1,5°C, som også er lønnsomme for våre investorer. I virksomhetsområdene Energi og Miljø og Offshore oppnådde AF eksempelvis en omsetning på MNOK 2 300 og en svært god resultatmargin på klima- og miljøvennlige tjenesteleveranser i 2022.

Energieffektivisering og utbygging av fornybar energi

Høye strømpriser og frykt for strømmangel har synliggjort hvor viktig energieffektivisering og

utbygging av fornybar energi er for at verden skal nå sine klimamål. Energieffektivisering er et viktig tiltak for å redusere det totale behovet for energi, og utbygging av fornybar energi er kritisk for å sikre fremtidig energileveranse.

AF Energi leverer energieffektive løsninger, lokal energiproduksjon og oppfølging av energiløsninger gjennom overvåkning, driftsoptimalisering og servicekontrakter. Tiltakene skal være lønnsomme for kunden økonomisk, men også for miljøet. Løsningene skal utnytte lokal energi som for eksempel overskuddsvarme som ellers ville gått tapt. Energieffektivisering kan i de fleste tilfeller gi en energibesparelse på 20–50 % og med dagens strømpriser kan investeringen være tilbakebetalt for kunden på noen få år.

Aeron bidrar til å redusere klimagassutslipp gjennom elektrifisering og energieffektivisering av marin sektor. Selskapet er en ledende markedsaktør på sitt felt og leverer flere ulike typer ventilasjons- og kjøleanlegg for energioptimalisering av driften på både ferjer, cruiseskip og andre typer kommersielle fartøy. Leveransene går til verft spredd over hele verden, og inkluderer fjernstyring av anleggene som medfører at anlegget kan overvåkes og styres fra Norge. Selskapet jobber også på prosjekter knyttet til havvind.

Kanonaden i Sverige har over flere år bygget ut vindkraftverk som bidrar til grønn energiforsyning. Kanonaden bygger tilfartsveier og strømmnett i tett samarbeid med turbin- og nettleverandør, slik at komponentene kommer på plass uten unødvendige inngrep i naturen.

Nullutslipps batteriferjer for Norled

Nylig gjennomførte Aeron en vellykket overlevering av HVAC-systemer til to ferjer som Sembcorp Marine har bygget for Norled. Fergene har batterihybrid fremdriftssystem og kan laste 80 personbiler og 295 passasjerer. HVAC-systemet er basert på Aeron Energy Recovery System (AERS), et egenutviklet varmepumpesystem som først utnytter all tilgjengelig energi om bord. Deretter utnyttes den energien som er i sjøen før det til slutt startes en eller flere varmepumper for å levere tilstrekkelig varmt og kaldt vann. Dette er en energieffektiv løsning som er ideell for hybrid- og batteridrevne skip.

ANSVARLIG FORBRUK OG PRODUKSJON

FNs mål er å oppnå bærekraftig forvaltning og effektiv bruk av naturressurser innen 2030.

Rensing og gjenbruk av materiale

AFs miljøparker Rimol, Jølsen og Nes renser masser for gjenbruk som ellers ville gått til deponi. I 2022 er 315 269 (344 437) tonn masse gjenvunnet. Gjenbruk av masser sparer CO₂-utslipp sammenliknet med konvensjonell tilslagsproduksjon, i tillegg til ytterligere miljøbesparelser i form av mindre inngripen i naturen. Totalt har parkene en gjenvinningsgrad på rundt 80 %. Fremover ser AF for seg å etablere flere miljøparker både i Norge og Sverige.

Stålindustrien står for mellom 5–8 % av verdens totale CO₂-utslipp. Gjenbruk av stål

har 70 % mindre utslipp av CO₂ enn malm-basert produksjon, tilsvarende en reduksjon i utslippene på 1 kg CO₂ for hvert kilo stål som gjenvinnes.

AF Miljøbase Vats er spesialbygd for håndtering av offshoreinstallasjoner og andre marine konstruksjoner. Her rives og kildesorteres skip og offshoreinstallasjoner for gjenvinning i regi av AF Offshore Decom. Havnen er godkjent etter ISPS-regelverket. I 2022 ble det revet og sortert 36 911 (40 990) tonn med stål ved AF Miljøbase Vats.

I AF Decom ble det tilsvarende revet og sortert metall for gjenvinning på 17 629 (14 806) tonn.

CO₂-besparelsene fra miljøparkene og fra AFs rivevirksomhet tilsvarende²:

- 233,4 % av AF Gruppens klimautslipp for scope 1 og 2 (se s. 9)
- 7,5 % av Oslo kommunes CO₂-utslipp i 2021.
- Ca. 33 000 personbiler i ett år
- 3 466 716 kg storfekjøtt
- Livssyklusutslippene til 945 468 smarttelefoner
- 354 550 500 km flytur for en person

CO₂-BESPARELSER VED RIVING, SORTERING, RENSING OG GJENVINNING 2022

	2022	2021
Gjenvunnet forurenset masse og tilslagsmasse fra AF Miljøparker (tonn)	315 269	344 437
Utslippsbesparelse i tonn CO ₂ sammenliknet med konvensjonell tilslagsproduksjon ¹	24 249	26 884
Riving og sortering av metall for gjenvinning fra AF Decom og AF Offshore Decom (tonn)	54 540	55 796
Utslippsbesparelse i tonn CO ₂ sammenliknet med konvensjonelt utvunnet metall ²	54 540	55 796
Utslippsbesparelse i tonn CO₂ sammenliknet med konvensjonell produksjon	78 789	82 680

¹ Gjenvinning av forurenset masse og tilslagsmasse gir mindre CO₂-utslipp sammenliknet med konvensjonelt uttak og produksjon av tilslagsmasse.

² Gjenvunnet stål har 70 % mindre CO₂-utslipp enn malmbasert produksjon, som tilsier en reduksjon på 1 kg CO₂ for hvert kilo stål som gjenvinnes.

Fremtidens betong med fortidens råvare

Betong er et av de produktene der bygg- og anleggsbransjen har mest å hente for å få ned CO₂-avtrykket. Betong består av rundt 70 % tilslag. Ca. halvparten av tilslaget er sand, et råstoff som er i ferd med å bli mangelvare. Betong Øst og AF Gruppen har samarbeidet om å utvikle en betong der resirkulerte masser fra Rimol Miljøpark kan erstatte sand i tilslaget. Dette medfører en massiv reduksjon i uttak av naturressurser samt at problemmassene som ellers ville havnet på deponi kommer inn i kretsløpet igjen. Betongen som produseres av Betong Øst og AF Gruppen har samme egenskaper som ordinær betong produsert med natur- eller maskinsand. I 2022 vant AF Gruppen og Betong Øst Byggenæringens Klimapris for den sirkulære og miljøvennlige betongen. Fra 2022 startet også Nes Miljøpark og Betong Øst leveranse av miljøbetong på Østlandet.

² Tallgrunnlag for beregninger av de fire siste sammenligningstallene er hentet fra Framtiden i våre hendes hjemmeside.

INDUSTRI, INNOVASJON OG INFRASTRUKTUR

FNs mål innebærer å bygge solid infrastruktur og fremme inkluderende og bærekraftig industrialisering og innovasjon.

BÆREKRAFTIGE BYER OG LOKALSAMFUNN

FNs mål er å gjøre byer og lokalsamfunn inkluderende, trygge, robuste og bærekraftige.

Kompetanse og Innovative løsninger

Anleggsvirksomheten i AF leverer prosjekter knyttet til jernbane og sporvei og infrastruktur til vannrenseanlegg, vann- og vindkraft. Flere av prosjektene, eksempelvis innen fundamentering og rassikring, bidrar til samfunnets klimatilpasning for å håndtere økende grad av ekstremvær. AF Anlegg har også kompetanse på CEEQUAL, et verktøy som brukes til å fremme bærekraft og kvalitet i anleggsprosjekter knyttet til infrastruktur, inkludert blant annet, vei, tunnel, jernbane, havn, bro, vindkraftverk, etc.

AF Gruppens norske byggvirksomhet i virksomhetsområdene Bygg og Betonmast har god kompetanse på BREEAM. BREEAM er en miljøsertifisering for bygg som klassifiserer hvor klima- og miljøvennlig et bygg er i både

konstruksjon og bruk. AF opplever en økt etterspørsel for BREEAM-sertifiserte bygg og det jobbes kontinuerlig med å sikre tilstrekkelig og god kompetanse på dette.

Rehabilitering utgjør også en vesentlig andel av AFs virksomhet. Rehabilitering av bygg og andre konstruksjoner innebærer ofte gjenbruk av de materialene som representerer store utslipp og kan derfor medføre store miljøgevinster. Innovative løsninger, som for eksempel Consolvos bruk av katodisk beskyttelse i armeringsjern i eksisterende broer, bidrar til at levetiden til anleggs-konstruksjoner forlenges. Rehabilitering fremfor å bygge nytt begrenser miljøutslipp, energibruk, avfallsproduksjon og utarming av naturressurser.

En stor del av AFs arbeid innenfor klima og miljø handler om å opparbeide god klima- og miljøkompetanse. Dette er grunnleggende for å kunne levere miljøvennlige anleggs-, bygg- og eiendomsprosjekter i henhold til kundens ønsker og behov. Ved å inneha høy kompetanse kan AF se muligheter og i noen tilfeller foreslå andre løsninger i prosjektet som kan gi besparelser. Eksempler på løsninger kan være å gjenbruke deler av en bygningskropp istedenfor å bygge helt nytt, innspill som reduserer mengden masser som må flyttes eller å bruke et annet materiale som er mindre belastende for miljøet. Tidlig involvering av entreprenør, og tett samhandling både i forkant og underveis i utbyggingene, gir størst potensiale for miljøvennlige bygg- og anleggsprosjekter.

Spesialistkompetanse innen rehabilitering

Gimsøystraumen Bru i Lofoten rehabiliteres ved installasjon av katodisk beskyttelse. Ved å montere en anode, f.eks. i form av elektrisk ledende maling på betongoverflaten, kan man stoppe korrosjonen på jernet ved å tilføre en svak elektrisk spenning mellom node og jern (katode). Broen er den eneste veiforbindelsen mellom Vestvågøy og Vågan, og en slik rehabilitering vil øke levetiden på broen med 30–40 år. I tillegg til en mye lavere kostnad, sparer man miljøet for nær de samme klimautslippene som tradisjonell bygging av en ny bro ville innebære. Consolvo bidrar dermed til å begrense miljøutslipp, energibruk, avfallsproduksjon og utarming av naturressurser gjennom å rehabilitere fremfor å rive og bygge nytt.

STOPPE KLIMAENDRINGENE

FNs mål innebærer umiddelbar handling for å bekjempe klimaendringene og konsekvensene av dem.

KLIMAGASSUTSLIPP OG ENERGIBRUK

AF har et mål om å halvere relative klimagassutslipp innen 2030. Målet er kvantifisert per tjenestetypen slik at vi gjennomfører faktiske endringer i driften og reelle miljøbesparelser, i stedet for å nå målet ved å endre tjenestemiksen fra for eksempel anlegg til bygg. Tjenestetypene vi måler på i denne sammenheng er anleggs-, bygg- og rivevirksomhet. Tjenester som ikke inkluderes i disse kategoriene er energieffektiviseringstjenester, miljøparker, eiendomsvirksomhet og fellestjenester. Basisår for halveringen av scope 1 og 2-utslipp er 2020.

AF rapporterer årlig et klimaregnskap basert på the Greenhouse Gas Protocol (GHG). Her måles klimagassutslipp i tonn CO₂-ekvivalenter innenfor scope 1, scope 2 og enkelte scope 3-elementer. Formålet er å få et representativt bilde av utslipp som følger av AFs virksomhet. Ved å måle og rapportere klimagassutslipp samt øke kunnskapen om hvordan utslipp oppstår får vi et godt grunnlag for å kutte i utslipp.

Det er stor forskjell på klimagassutslipp relativt til omsetning i de forskjellige tjenestetypene. Både anleggs- og rivevirksomheten er avhengig av store anleggsmaskiner for å kunne håndtere store masser og konstruksjoner i prosjektene. I byggevirksomheten er bruk av større anleggsmaskiner begrenset til grunnarbeid og logistikk i prosjektene. For AF er det derfor viktig å analysere og redusere klimagassutslipp innenfor hver tjenestetype og ikke redusere aktiviteten i anlegg og riving i forhold til bygg.

I 2022 hadde AF et klimaspor på 1,1 (1,3) for scope 1 og 2, tilsvarende et totalt utslipp på 33 759 (36 682) tonn CO₂-ekvivalenter. Inkludert scope 3 var klimasporet på 1,3 (1,6), noe som tilsvarer et totalt utslipp på 40 544 (44 502) tonn CO₂-ekvivalenter. I AFs klimaregnskap er bruk av diesel i anleggsmaskiner den største direkte kilden til utslipp. Aktiviteten med størst bruk av anleggsmaskiner er masseforflytning, og nedgang i AFs klimaspor fra basisåret 2020 skyldes i stor grad at mengden masseforflytning i veiprojekter for anleggstjenester var høyere i 2020 enn i 2022.

Hvordan kan AF redusere klimagassutslipp fra prosjektene?

Det er flere mulige tiltak som kan bidra til å redusere klimagassutslippene i AFs prosjekter. I store anleggsprosjekter kan en helhetlig planlegging av veitraseer for å redusere masseuttak og tilhørende forflytning medføre store og betydelige reduksjoner. Mye besparelse kan gjøres i prosjekteringsfasen, og utviklingen i markedet med flere samspillskontrakter der entreprenør kan bidra inn i prosjekteringen er positivt for muligheten til å redusere utslipp i produksjonsfasen.

Maskinene i AF Gruppen har i lengre tid blitt overvåket for å samle data om kjøremønstre, og får nå i stadig større grad autostopp installert for å hindre tomgangskjøring. Bruk av elektriske maskiner og maskiner som bruker hydrogen, fornybar diesel og biodiesel vil redusere utslipp. Bruk av elektriske lastemaskiner, dumpere og hjullastere prøves nå ut i større grad på byggeplasser og AF Gruppen investerer også i mobile ladestasjoner. Flere og flere byggeplasser drives som fossilfrie byggeplasser. I tillegg til at fossilfri anleggsdrift reduserer klimagassutslippene, vil en overgang til elektriske eller hydrogendrevne løsninger redusere lokale utslipp. Dette vil også føre til et bedre fysisk arbeidsmiljø på byggeplassen.

UTSLIPP PER TJENESTETYPE¹ 2022

Utslipp (tonn CO ₂ e) ²	Anleggstjenester			Byggstjenester			Rivetjenester		
	2022	2021	2020	2022	2021	2020	2022	2021	2020
Scope 1: Direkte utslipp	23 092	26 253	34 236	2 769	4 523	2 735	5 900	3 421	4 338
Scope 2: Indirekte utslipp energiforbruk	272	226	861	781	993	839	97	23	153
Klimautslipp (tonn CO₂e)	23 364	26 479	35 097	3 550	5 516	3 575	5 998	3 444	4 491
Klimaspor (scope 1 og 2)	2,7	3,0	4,6	0,2	0,3	0,2	3,9	2,5	4,4
Endring fra basisår (2020)	-42%	-33%		-10%	64%		-12%	-43%	

¹ Tjenestetypen er definert tilsvarende som i segmentnoten, se note 4 i konsernregnskapet

² Klimagassutslipp med oppvarmingspotensial tilsvarende CO₂

KLIMAREGNSKAP 2022

Kategori	Energiekv.(MWh) ¹⁾		Utslipp (tonn CO ₂ e) ²⁾		Basisår
	2022	2021	2022	2021	
Bensin	2 332	563	417	257	
Diesel	132 011	31 301	33 358	42 065	
Biodiesel	8 010	93	42	50	
Propan	2 240	522	1 402	182	
Øvrige	23	80	192	146	
Scope 1: Direkte utslipp	144 615	32 559	35 412	42 699	
Fjernvarme og -kjøling	3 904	121	77	140	
Elektrisitet	47 609	1 096	1 193	2 180	
Scope 2: Indirekte utslipp energiforbruk (lokasjonsbasert)	51 512	1 217	1 270	2 320	
Scope 2: Indirekte utslipp energiforbruk (markedsbasert) ³⁾		11 339	14 737		
Klimagassutslipp (tonn CO₂e)		33 777	36 682	45 019	
Klimaspor ⁴⁾ scope 1 og 2		1,1	1,3	1,6	
Forretningsreiser og pendling		3 394	3 978		
Avfall		4 480	3 842		
Scope 3: Andre indirekte utslipp		7 874	7 820		
Klimagassutslipp (tonn CO₂e)		41 651	44 502		
Klimaspor ⁴⁾ scope 1, 2 og 3		1,3	1,6		

¹⁾ Energiekvivalenter viser den årlige energiintensiteten til AF Gruppens aktiviteter innenfor scope 1 og 2

²⁾ Klimagassutslipp med oppvarmingspotensial tilsvarende CO₂

³⁾ AF Gruppen bruker lokasjonsbasert metode for å beregne scope 2-utslipp, og opplyser her om markedsbaserte scope 2-utslipp til informasjon

⁴⁾ Klimaspor beregnes som tonn CO₂e per MNOK omsetning

Tunnelbygging med redusert energibruk

AF Gruppen har gjennom arbeidsfellesskap med italienske Ghella inngått kontrakt om bygging av nytt vandrdistribusjonsnett for Oslo kommune, stort nok til å forsyne alle byens 700 000 innbyggere med rent drikkevann. Totalt skal det bygges ca. 11 km tunnel med tunnelboremaskin (TBM) og 7 km tunnel med konvensjonell boring og sprengning. Tunnelboremaskinen som benyttes er elektrisk, og masser fra tunnelboremaskinen skal fraktes ut på elektriske transportbånd. All annen transport i tunnel gjøres med elektriske lokomotiver. Prosjektet stiller strenge krav til maskiner og kjøretøy, som er elektriske eller går på biodrivstoff uten palmeolje. I tillegg har prosjektet mål om størst mulig grad av gjenbruk av masser, og kortest mulig transportvei for massene.

ANSVARLIG FORBRUK OG PRODUKSJON

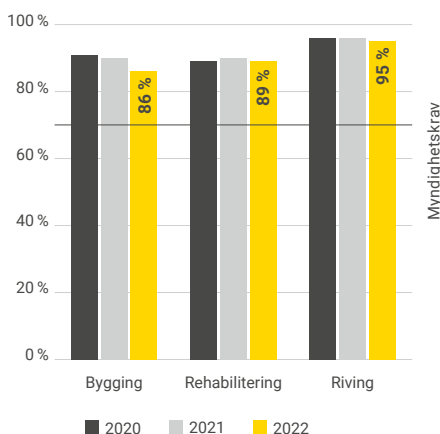
FNs mål er å redusere avfallsmengden betydelig gjennom forebygging, reduksjon, materialgjenvinning og ombruk.

RESSURSEFFEKTIVITET OG SIRKULARITET

Byggevarer utgjør over 80 % av klimagassutslippene fra bygg- og anleggsbransjen, og basert på volum er anleggs- og riveprosjekter den største avfallskilden i EU. I Norge står bygg- og anleggsvirksomhet for 26 % av alt avfall i Norge ifølge SSB, og inkluderes avfall fra leverandørkjeden og man regner med industri og transport øker andelen til 40 %.

EUs målsetting er at minimum 70 % av bygg- og riveavfall skal gjenbrukes eller gjenvinnes. Bransjen kan bidra til lagring av karbon i byggematerialer, for eksempel ved bruk av mer tømmer, samt ved å gjenbruke en større del av eksisterende bygg for å unngå unødvendig nybygging. Innsatsfaktorer i våre prosjekter vil med andre ord kunne bidra i klimakampen.

KILDESORTERINGSGRAD

EU-kommisjonen har lansert en handlingsplan for sirkulær økonomi som baserer seg på gjenbruk og materialgjenvinning slik at færrest mulig ressurser går tapt. Sentralt i handlingsplanen er et rammedirektiv som rangerer tiltak for å minske avfallsmengder. Avfallshierarkiet illustrerer ønsket om å behandle avfall så nær toppen av hierarkiet som mulig, og unngå unødvendig deponering av avfall.

I AF planlegges prosjektene slik at minst mulig avfall skal oppstå, og at avfallet i størst mulig grad kan kildesorteres for gjenvinning. For å legge til rette for gjenvinning måles alle forretningsenheter på kildesorteringsgrad, det vil si hvor stor del av avfallet fra virksomheten som sorteres. Målet i AF er å kildesortere 80 %, godt over gjeldende myndighetskrav på 70 %.

Hvordan kan AF redusere mengden avfall som går til energigjenvinning og deponi?

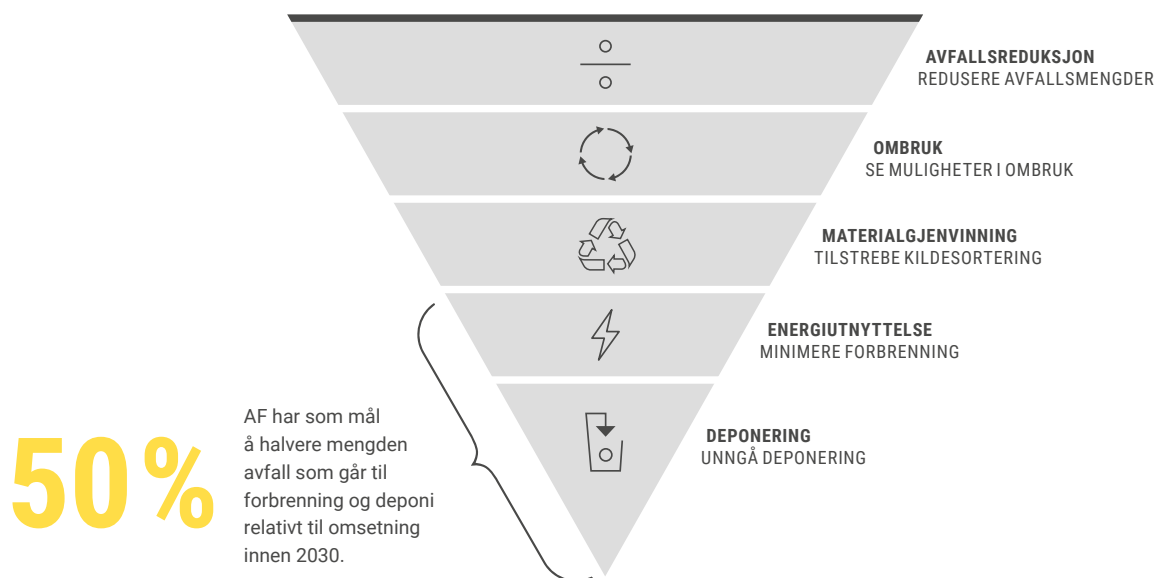
I AFs strategi har vi besluttet å halvere mengden avfall som går til energiutnyttelse og deponi relativt til omsetning per tjenestetype. Kildesortering i prosjektene har vi jobbet med og målt over flere år, nå legges listen enda høyere. For å nå målet, skal vi redusere mengden avfall som oppstår på byggeplassen (øverst i pyramiden), og prioritere arbeid med de fraksjonene som typisk blir sendt til forbrenning eller deponi. Hver forretningsenhet har utarbeidet konkrete handlingsplaner for å redusere ikke-gjenvinnbart avfall.

I Norge i dag kildesorteres en svært stor andel av avfallet som oppstår på bygg- og anleggsprosjekter. Likevel utgjør de over 3 millionene tonn med avfall mange containere. En kilde til avfallet er for eksempel at overskuddsmaterialer ikke kan leveres tilbake.

Økt bruk av standardiserte produkter og mindre bruk av skreddersøm er et eksempel som vil gjøre ombruk mye enklere. I dag er det for eksempel ingen standard lengde på hulldekker i betong, et produkt som ellers kunne egnet seg godt for ombruk. Andre eksempler er avtaler om returordninger med leverandører og markeder for omsetning av gjenbrukte byggematerialer.

AVFALLSHIERARKIET

Avfallshierarkiet illustrerer ønsket om å behandle avfall så nær toppen av hierarkiet som mulig, og unngå unødvendig deponering av avfall

Avfallsreduksjon på Kårvåg barneskole

Betonmast Røsand har bygget Kårvåg barneskole, og gjennom prosjekterings-, planleggings- og gjennomføringsfasen ble det valgt løsninger og gjennomført tiltak som resulterte i at avfallet fra byggeplassen ble mer enn halvert fra det som er vanlig. Det ble inngått avtaler om returordninger med leverandører, endring av flislegging for å redusere avkapp og optimalisering av produksjon av byggemateriale. Avfallsmengden kom ned i 18 kg/m², mens normalen for skolebygg er 40 kg avfall/m². Betonmast Røsand vant Klimasnuprisen 2022 for byggingen av Kårvåg barneskole. Prisen deles ut som en påskjønnelse for særlig engasjement og resultat i arbeidet med klimavennlig omstilling i Møre og Romsdal, og for å ha bidratt aktivt med å finne frem til eller øke bevisstheten om løsninger på klimautfordringene uten at det har gitt vesentlig negative effekter på andre bærekraftsmål.

EUS TAKSONOMI

EUs taksonomi for bærekraftige aktiviteter er et klassifiseringssystem som definerer hva en bærekraftig aktivitet er. Formålet er å øke investeringer i bærekraftige løsninger og håndtere finansiell risiko som skyldes klimaendringene. Taksonomien skal også hindre grønnvasking ved å ha et felles system for hva som kan kalles bærekraftig.

Taksonomien trådte i kraft i EU i januar 2022, og ikke-finansielle foretak i EU er omfattet av rapporteringskrav fra og med regnskapsåret 2022. Lov om bærekraftig finans som gjennomfører EUs taksonomiforordning ((EU) 2020/852) i norsk rett trådte i kraft 1. januar 2023. Dette medfører rapporteringsplikt for regnskapsåret 2023 for AF Gruppen. For regnskapsåret 2022 rapporterer AF Gruppen frivillig på andelen driftsinntekter, driftskostnader (OpEx) og kapitalutgifter (CapEx) som er taksonomikvalifiserte («taxonomy eligible»). For regnskapsåret 2023 vil AF Gruppen i tillegg rapportere på andelen av aktiviteter som er taksonomitilpasset («taxonomy aligned»).

En aktivitet er taksonomikvalifisert hvis den er inkludert i listen over aktiviteter som EU har definert som potensielt bærekraftige. En aktivitet er taksonomitilpasset hvis den gir et vesentlig bidrag til minst ett av EUs seks definerte klima- og miljømål, ikke medfører vesentlig skade på de øvrige miljømålene, samt at virksomheten oppfyller minimumsvilkår for sosiale- og styringsmessige forhold. Per 31. desember 2022 har EU definert bærekraftige aktiviteter med tilhørende kriterier for klimamål 1 og 2. Det er kommet forslag til bærekraftige aktiviteter med tilhørende kriterier for miljømålene 3–6. At en aktivitet ikke er taksonomikvalifisert per nå, betyr ikke at den er miljøskadelig eller ikke bærekraftig.

Klassifisering av aktiviteter i AF er gjennomført ved å se på AFs prosjekter opp mot taksonomiens økonomiske aktiviteter med tilhørende definisjon. NACE-kodene taksonomien har linket opp mot aktiviteter er benyttet som veiledning ved klassifisering. Sektorene som er prioritert i taksonomien så langt er sektorer og aktiviteter der EU har vurdert at det er et stort potensial for å bidra til å redusere utslipp og negativ påvirkning på miljø. Blant disse sektorene er anlegg, bygg og eiendom. Vi forventer at riving av bygg

og oljeplattformer også vil falle inn under taksonomien når klimamål 4 Omstilling til sirkulærøkonomi blir endelig vedtatt.

Gjennomføringen av EUs taksonomi har reist flere problemstillinger, særlig knyttet til hvordan norske aktører skal anvende taksonomikriterier som av ulike årsaker ikke gjelder i Norge. Det foreligger fortsatt usikkerheter som bør avklares for å sikre sammenlignbar taksonomirapportering mellom foretak. Kriteriene som stilles i flere av aktivitetene må hensyntas av både utbyggere og entreprenører allerede tidlig i prosjekteringsfasen. AF kan bidra med vår kompetanse til å finne gode og miljøvennlige løsninger gjennom tidlig involvering, og skal levere tjenester som gjør det mulig for våre kunder å ta et økt miljøansvar.

DRIFTSINNTEKTER I AF GRUPPEN SOM ER TAKSONOMIKVALIFISERTE

Tabellen på neste side viser AF Gruppens taksonomikvalifiserte aktiviteter og tilhørende driftsinntekter. For 2022 er 82,6 % av AF Gruppens omsetning taksonomikvalifisert innenfor klimamål 1 og 2.

Oppføring av nybygg er den største taksonomikvalifiserte aktiviteten i AF Gruppen i 2022. Foreløpig er det ikke mange nybygg som tilfredsstiller kravene til å være taksonomitilpasset. Byggenhetene i AF Gruppen har gjennom flere år opparbeidet seg god kompetanse innen

EUS KLIMA- OG MILJØMÅL

1. Begrensning av klimaendringer
2. Klimatilpasninger
3. Bærekraftig bruk og beskyttelse av vann- og havressurser
4. Omstilling til sirkulærøkonomi
5. Forebygging og bekjempelse av forurensning
6. Beskyttelse og gjenopprettelse av biologisk mangfold og økosystemer

EUS TAKSONOMI 2022

Økonomisk aktivitet	Kode	Klimamål 1 Stoppe klimaendringer	Klimamål 2 Klima- tilpasning	Total omsætning (MNOK)
Bygging av vindkraftverk	4.3	470	-	470
Bygging og rehabilitering av vannkraftverk	4.5	89	-	89
Bygging og rehabilitering av fjernvarme og -kjøleanlegg	4.15	402	-	402
Produksjon av varme og kjøling fra ulike kilder ¹⁾	-	38	-	38
Bygging og utvidelse av vannforsyningssystemer	5.1	197	283	480
Bygging og utvidelse av sentraliserte avløpssystemer	5.3	114	29	143
Fornyelse av sentraliserte avløpssystemer	5.4	35	-	35
Rensing og gjenvinning av ikke-farlig avfall	5.9	100	-	100
Bygging og vedlikehold av infrastruktur for personlig mobilitet	6.13	164	-	164
Bygging og vedlikehold av infrastruktur for skinnetransport	6.14	240	-	240
Bygging og vedlikehold av infrastruktur for nullutslipps vei- og offentlig transport	6.15	313	-	313
Bygging og modernisering av motorveier, veier, gater, etc.	6.18	-	2 907	2 907
Bygging og modernisering av havn	6.19	-	281	281
Oppføring av nybygg	7.1	16 689	781	17 470
Renovasjon av bygg	7.2	2 347	123	2 470
Installasjon og vedlikehold av energieffektiviserende utstyr	7.3	121	-	121
Installasjon og vedlikehold av fornybar energi-teknologi	7.6	26	-	26
Profesjonelle tjenester relatert til energiytelser i bygg	9.3	38	-	38
Totalt taksonomikvalifiserte aktiviteter		21 383	4 404	25 787
Totalt for ikke-taksonomikvalifiserte aktiviteter				5 418
Totalt				31 205
Andel taksonomikvalifiserte aktiviteter				82,6 %

¹⁾ Inkluderer omsetning innen taksonomikodene 4.11, 4.16, 4.22, 4.24 og 4.25

BREEAM-sertifisering, som er Europas ledende miljøsertifiseringsverktøy for bygninger. Kravene i EUs taksonomi for nybygg er implementert i ny BREEAM-manual i februar 2022, og det forventes at flere bygg vil tilfredsstillende taksonomikriteriene fremover.

DRIFTSKOSTNADER ETTER EUS TAKSONOMI I AF GRUPPEN

Driftskostnader som oppfyller taksonomiens definisjon er knyttet til vedlikehold og reparasjon av eiendom, anlegg og utstyr som er essensielt for å gjennomføre taksonomikvalifiserte aktiviteter. Totale driftskostnader i AF Gruppen som tilfredsstillende taksonomiens definisjon av driftskostnader er MNOK 601 for rapporteringsåret 2022. For AF Gruppen er dette kostnader knyttet til kortsiktige leasing-avtaler som ikke er aktivert i balansen og

kostnader knyttet til reparasjon, vedlikehold og renhold av balanseførte anleggsmidler.

KAPITALUTGIFTER ETTER EUS TAKSONOMI I AF GRUPPEN

Med kapitalutgifter menes kjøp av eiendeler, produkter eller tjenester som er innregnet i finansiell stilling og som er essensielle for å gjennomføre taksonomikvalifiserte aktiviteter. For AF Gruppen inkluderer dette stort sett investeringer i egne og leide maskiner og driftsløsøre. Totale kapitalutgifter som oppfyller taksonomiens definisjon av kapitalutgifter er MNOK 621 i 2022. For AF Gruppen er dette tilganger til varige driftsmidler og bruksrettigheter i 2022. Goodwill er ikke inkludert i kapitalutgifter siden den ikke er definert som immateriell eiendel i henhold til IAS 38.

SOSIALE FORHOLD

Alle som jobber for AF skal ha en trygg og sikker arbeidsplass. Vi skal ha et godt og likestilt arbeidsmiljø, og skal ivareta de ansattes rettigheter i samsvar med gjeldende lovgivning og internasjonale menneskerettigheter.

Prosjektindustrien som AF er del av har iboende risikoer knyttet til arbeidsforhold som vi tar på alvor og må ta hensyn til:

- Det er store energier i sving og mange helseeksponeringer, som utgjør en risiko for AFs ansatte og ansatte hos våre samarbeidspartnere.
- Anlegg, bygg og industri er tradisjonelt en mannsdominert bransje hvor det er risiko for bevisst og ubevisst kjønnsdiskriminering.
- Sterk konkurranse og relativt lave marginer kan medføre press på medarbeidere til å jobbe utover det som er forsvarlig og ønskelig.
- I enkelte fag vi er avhengige av i våre prosjekter er det generell utfordring med arbeidslivskriminalitet og mangel på grunnleggende arbeidstakerrettigheter. Eksempler her kan være svart arbeid og utenlandske arbeidere som blir lurt inn i slavelignende arbeidsforhold.

AF har bestemmelser som skal sikre arbeidstakeres helse, sikkerhet og rettigheter i arbeidsforholdet. Bestemmelsene gjelder både egne ansatte, underentreprenører og leverandører i alle våre prosjekter.

ANSVARLIG FORBRUK OG PRODUKSJON

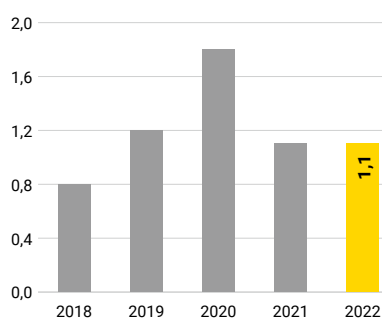
FNs mål inkluderer å beskytte arbeidstakerrettigheter og fremme et trygt, sikkert og inkluderende arbeidsmiljø for alle arbeidstakere.

HELSE OG SIKKERHET – ALLE SKAL KOMME TRYGT HJEM

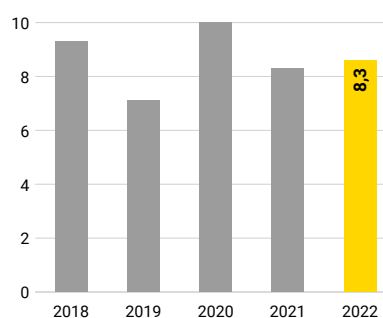
I AF skaper vi verdier og muligheter gjennom prosjektvirksomhet med en kompromissløs holdning til sikkerhet og etikk. Gjennom systematisk HMS-arbeid skal vi sørge for trygge og helsefremmende arbeidsforhold. Det grunnleggende målet er å unngå alle typer personskader, sykdom og plager som skyldes arbeidet, og særlig unngå arbeidsulykker med alvorlige personskader og helseeksponering som kan resultere i lang eller varig nedsatt funksjonsevne.

AF forventer samme HMS-standard hos underentreprenører som i egen organisasjon. Grunntanken i HMS-arbeidet er at alle uønskede forhold og hendelser har en bakenforliggende årsak og at de dermed kan unngås.

H1-VERDI

H2-VERDI

Risikostyring

Risikostyring står sentralt i det forebyggende HMS-arbeidet. AF identifiserer, kommuniserer og styrer HMS-risiko som kan føre til arbeidsulykker og nedsatt helse. I AF reduserer vi risikoen til et akseptabelt nivå gjennom barrierestyring der vi benytter fysiske og organisatoriske barrierer. AF har også utviklet et nettbasert program for overordnet styring av HMS-risiko, Clara.

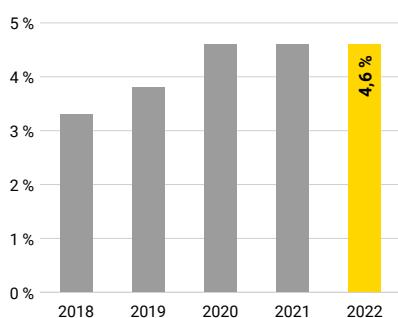
Læring og forbedring

Uønskede hendelser og forhold relatert til HMS vies stor oppmerksomhet for å sikre læring og videreutvikling. Spesielt alvorlige hendelser følges opp ekstraordinært gjennom granskningsprosesser der alle nivåer i organisasjonen involveres. Det grunnleggende formålet med granskingen er å avdekke forbedringsmuligheter og tiltak som forhindrer at tilsvarende forhold oppstår igjen, og erfaringene benyttes aktivt i den systematiske risikostyringen. Viljen til kontinuerlig forbedring er sterk i AF, og i 2022 ble det rapportert 50 112 (41 445) hendelser og forhold. Alle disse registreres og behandles i avvikssystemet Synergi Life eller tilsvarende systemer.

Måling av prestasjon

Den viktigste måleparameteren for sikkerhetsarbeidet i AF er H1-verdien. H1-verdien er definert som antall alvorlige personskader og fraværsskader per million utførte timeverk, og inkluderer egne ansatte og underentreprenører som skader seg på våre prosjekter.

SYKEFRAVÆR

Skadefrekvensen har vist en positiv utvikling gjennom årenes løp, fra en H1-verdi på 20 for den norske virksomheten tidlig på 90-tallet, til en H1-verdi på 1,1 (1,1) i 2022. Denne frekvensen representerer 24 (22) H1-skader i 2022. Året var preget av flere alvorlige personskader, og én person mistet livet som følge av en arbeidsulykke. Dette er noe som påvirket hele organisasjonen og som vil prege oss i lang tid.

Sykefravær

Sykefravær er en indikator for helsearbeidet, og var i 2022 på 4,6 % (4,6 %). AFs sykefravær betraktes som lavere enn gjennomsnittet for bygg- og anleggsbransjen, men i AF mener vi at sykefraværet er for høyt. Bakgrunnen for dette er at vi vet at noe av sykefraværet er arbeidsrelatert og dermed kan påvirkes. Det systematiske og langsiktige arbeidet vårt har som mål om å oppnå et «friskt sykdomsbilde», uten fravær som skyldes forhold på jobb. Vi forventer et sykefravær på under 3 % når målet er nådd. Arbeidsrelatert fravær er et relevant og viktig tema som det jobbes systematisk med.

Helsearbeid

Helsearbeid er en naturlig del av HMS-arbeidet på lik linje med sikkerhetsarbeid. De lovpålagte bedriftshelsetjenestene som AF er tilknyttet bidrar betydelig i det forebyggende helsearbeidet, og spesielt AFs interne bedriftshelsetjeneste utgjør en sterk, fagkyndig og positiv rådgiver innen forebyggende helsearbeid.

Risikostyring innen helse krever kompetanse og kunnskap om hvilke eksponeringer ansatte utsettes for i arbeidet. For å sikre kunnskap om eksponeringer ansatte utsettes for i arbeidet og hvilke tiltak som kan hindre helseskader, har AF helsekort for de 15 mest aktuelle eksponeringene tilgjengelig på flere språk. Clara, AF Gruppens program for HMS risiko, har en egen modul for analysering av helserisiko, og benyttes i dag i mange AF-prosjekter.

Beredskap

AF skal være klare til å håndtere beredskaps-situasjoner på alle nivå i organisasjonen. Den overordnede beredskapsplanen i AF setter rammen for beredskapsorganisering og -planer for selskaper i hele AF-familien. Vi skal være forberedt på et vidt spenn av

krevende situasjoner, eksempelvis ved alvorlige arbeidsulykker, pandemi, cyber-angrep, terror, etc. Ved krevende beredskapssituasjoner mobiliserer AF en sentral krisestab som leder det overordnede beredskapsarbeidet og som støtter ledelsen i den berørte enheten og prosjektet.

Utviklingsprosjekter

Konsernstrategien mot 2024 viderefører målet om at AF Gruppen skal ha H1=0 og 0 alvorlige personskader og arbeidsrelatert fravær. Til tross for en lav H1-verdi sett opp mot sammenlignbare selskaper, opplever AF Gruppen fortsatt for mange personskader. Arbeidet med å hindre skader pågår kontinuerlig, og blant de nyeste tiltakene og verktøyene vi har innført kan vi trekke frem:

- Clara – Nettbasert verktøy for styring av HMS-risiko blant aktivitetene i et prosjekt, der blant annet erfaringer fra tidligere hendelser blir gjort tilgjengelig, og kommunikasjon og oppfølging av barrierer forsterkes. Løsningen videreutvikles stadig og har i løpet av året blitt tilpasset håndtering av risikostyring tilknyttet sikkerhet, kvalitet, ytre miljø og helse.
- Testing av kroppsnært utstyr for måling og varsling av blant annet støv, luftverdier/gass og vibrasjoner. Målet er å kunne hjelpe våre fagarbeidere med å redusere og unngå uønskede helseeksponeringer.
- Gjennom Construct Venture har AF investert i Minuendo som utvikler avanserte hørselsvern.

Clara – Digital erfaringsoverføring

AF Gruppen har utviklet en egen løsning for digital risikostyring for HMS og kvalitet. Clara er et nettbasert verktøy for styring av HMSK-risiko blant aktivitetene i et prosjekt, der blant annet erfaringer fra tidligere hendelser blir gjort tilgjengelig, og kommunikasjon og oppfølging av barrierer

forsterkes. AF har mye erfaring og kompetanse på HMS-arbeid, og har hatt fokus på å finne en god løsning for å dele erfaringer på tvers av selskaper. Clara er et verktøy for erfaringsutveksling, risikostyring og analyse, helt ut til den spisse enden i organisasjonen.

ANSVARLIG FORBRUK OG PRODUKSJON

FNs mål inkluderer å beskytte arbeidstakerrettigheter og fremme et trygt, sikkert og inkluderende arbeidsmiljø for alle arbeidstakere.

RYDDIGE ARBEIDSFORHOLD – ARBEIDSMILJØ OG ARBEIDSTAKERS RETTIGHETER

AFs forhold til menneskerettigheter og arbeidsmiljø er nedfelt i Adferdskoden og Hensikt, mål og verdier.

Menneskerettigheter og tiltak mot arbeidslivskriminalitet

Bygg- og anleggsbransjen generelt har noen utfordringer knyttet til menneskerettigheter, og da særlig knyttet til arbeidstakerrettigheter. Det er viktig at store aktører som AF tar ansvar for at hele verdikjeden følger etiske retningslinjer og grunnleggende menneskerettigheter. AF har siden 2009 forpliktet seg til å følge menneskerettighetsprinsippene i FN Global Compact, og har omfattende systemer på plass for å hindre at våre prosjekter blir åsted for arbeidslivskriminalitet og brudd på arbeidstakers rettigheter. Vi skal kun gjøre forretninger med kunder og leverandører som deler vår grunnleggende og kompromissløse holdning til sikkerhet og etikk. Dette er også nedfelt i AF Gruppens adferdskode.

AF stiller krav til at hele verdikjeden skal tilfredsstillende grunnleggende menneskerettigheter og anstendige arbeidsforhold. AF Gruppen er underlagt åpenhetsloven og rapporterer på aktsomhetsvurderinger og konsekvenser for konsernet i årsrapporten.

Informasjonsforespørsler knyttet til AF Gruppens arbeid med åpenhetsloven og aktsomhetsvurderinger kan rettes til firmapost@afgruppen.no. E-posten bes merket med «åpenhetsloven» i emnefeltet.

Arbeid for å fremme menneskerettigheter og anstendige arbeidsforhold

Innkjøp av varer og tjenester utgjør rundt 70 % av AFs totale omsetning. I all

hovedsak består AF Gruppens innkjøp av tjenester utført av norske og svenske underentreprenører og AF kjøper i hovedsak det som benyttes av materialer, verktøy og maskiner fra leverandører basert i Norge og Sverige. AF Gruppen stiller krav til alle underleverandører og underentreprenører om at alle gjeldende lover og regler etterleves. Leverandørene til prosjekter i AF Gruppen må forplikte seg til å følge våre etiske retningslinjer for hele kontraktspyramiden. AF Gruppens Leverandørreklæring er et obligatorisk avtalevedlegg til innkjøpsavtaler og vi har en nulltoleranse for adferd som bryter med bestemmelsene i Leverandørreklæringen, og brudd på denne fører til at leverandøren blir sperret. Det betyr i praksis at leverandøren blir flagget og ikke får slippe inn på AFs prosjekter. AF har organisatorisk ansvar for hele kontraktspyramiden.

Det er etablert kontrollrutiner for å avdekke svart arbeid, hvitvasking og korrupsjon. Kontrollrutinene omfatter blant annet løpende intern rapportering og oppfølging av kjøp av varer fra risikoland, kjøp av risikoprodukter og eventuelle kjøp fra sperrede leverandører, i tillegg til årlig kontroll og kartlegging. Intern rapportering foretas løpende i forbindelse med perioderapportering på prosjekt- og porteføljenivå. Mistanke om avvik skal rapporteres umiddelbart til Direktør Innkjøp og juridisk. Kravene i åpenhetsloven er forankret i styringsdokumenter, gjennom tydelig rolle- og ansvarsfordeling på ulike organisatoriske nivåer, samt at det er integrert i den daglige driften gjennom kurs, prosedyrer, innkjøpsrutiner, kontraktsmaler, rapportering, påseplikt, kontroller på prosjekt og rutiner for varsling.

AF jobber både proaktivt og reaktivt for å sikre at våre strenge krav etterleves, og tillater kun to ledd med underentreprenører for å ha en akseptabel transparens. Proaktivt benytter AF blant annet StartBANK og en egenutviklet prekvalifiseringsmodul for å vurdere mulige leverandører. Når underentreprenører er godkjent og får adgang til prosjektet følges disse opp gjennom stikkprøver og kontroller for å verifisere at virksomheten drives i tråd med regelverk og gjeldende retningslinjer. De viktigste verifikasjonene vi gjennomfører er:

- Kontroll av lønns- og arbeidsvilkår blant leverandører, underentreprenører og bemanningsforetak, både av prosjektene selv og med bistand fra AF Gruppens Rådgiver A-krim.
- Adgangskontroll i prosjektene.
- Interne revisjoner som gjennomføres på alle nivåer i organisasjonen.
- Vernerunder som gjennomføres ukentlig på alle prosjekter for å sikre etterlevelse av regelverket for arbeidsmiljø.

- Revisjon av underentreprenører og leverandører for å sikre at disse etterlever AF Gruppens krav til gode systemer for arbeidsforhold og etikk.

Dersom det avdekkes arbeidslivskriminalitet blant våre underentreprenører, vil dette klassifiseres som et rødt forhold og vil bli gransket.

AKTSOMHETSVURDERINGSPROSESSEN OG STØTTETILTAK

Vesentlig risiko og konsekvenser av utførte aktsomhetsvurderinger

AF Gruppens største iboende risiko for brudd på menneskerettigheter og anstendige arbeidsforhold er vurdert å være potensielle hendelser på våre byggeplasser. AF har stor kontroll- og påvirkningsmulighet på byggeplass, og har gjort en rekke tiltak for å sikre at samtlige som jobber på våre prosjekter får den lønn og behandling de har krav på. I 2022 har AF Gruppen gransket én alvorlig hendelse på en byggeplass der konsekvensen ble at en underleverandør fikk kontrakten med AF terminert. Det ble avdekket at arbeidstakere hos underentreprenøren ikke fikk utbetalt lovpålagt lønn. Forholdet ble umiddelbart håndtert ved at AF betalte lønnen arbeidstakerne hadde krav på, og de berørte ansatte fikk tilbud om ansettelse i AF Gruppen.

Ved kjøp av fysiske innsatsfaktorer til produksjonen, primært ulike byggematerialer, forholder vi oss til internasjonalt anerkjente oversikter over hva som regnes for risikoprodukter og land med forhøyet risiko for produksjon i strid med grunnleggende menneskerettigheter og anstendige arbeidsforhold. Totalt sett var 0,17 % av AF Gruppens kjøp i 2022 fra land definert av The International Trade Union Confederation (ITUC) som risikoland (grad 4 eller 5 på skala). Mer enn halvparten av dette var leie av et fartøy for et tungt løft offshore fra et selskap basert i Hong Kong. Det aktuelle selskapet ble sjekket nøye i forkant for å tilfredsstille AFs krav. Den nest største betalingen gikk til et kinesisk foretak AF har kjent i en årrekke. Øvrige kjøp fra risikoland var to kjøp av standardkomponenter av lav verdi fra Kina. Utover dette har AF i en årrekke kjøpt tunnelbolter typegodkjent av Bane NOR og Statens vegvesen produsert i Kina gjennom et veletablert og solid norsk foretak.

Det ble i henhold til eksisterende prosedyre ved bruk av sjekklister for aktsomhetsvurderinger rapportert inn fire mulige bekymringer gjennom konsernets interne rapporteringssystem i 2022. Ingen av de fire rapporterte innkjøpene var av en slik alvorlighetsgrad at de umiddelbart førte til

videre undersøkelser. Dersom AF vurderer fremtidige relasjoner med de aktuelle vareleverandørene, vil disse følges opp gjennom tettere dialog og eventuell revisjon lokalt. Det er ikke registrert kjøp av produkter klassifisert som risikoprodukter fra noe risikoland. Det er heller ikke avdekket kjøp fra sanksjonerte aktører i 2022.

Tiltak for å begrense vesentlig risiko

Korrektive tiltak ved eventuelle betydelige funn vil være søke å stanse, forebygge eller å redusere negativ påvirkning og/eller skade. Konkrete tiltak vil avhenge av den spesifikke sak og AFs posisjon til å påvirke den aktuelle hendelsen. AF ønsker at flest mulig potensielle saker skal rapporteres internt for å øke bevisstheten rundt denne type risiko. For å understøtte at dette skal bli en sterkere del av vår kultur, vil vi styrke vår interne opplæring av samtlige funksjonærer gjennom et internt opplæringsprogram.

I det kommende året vil AF fortsette å ha tett dialog med leverandører, underentreprenører og bransjekolleger for å kartlegge ytterligere muligheter for å styrke vår aktsomhet i forhold til grunnleggende menneskerettigheter og for å ytterligere bidra til å sikre anstendige arbeidsforhold i våre verdikjeder.

Arbeidsforhold

AF har et tillitsvalgt- og verneapparat som sikrer de ansattes mulighet for å påvirke arbeidsforholdene. Det er et eget bedrifts- og arbeidsmiljøutvalg med representanter fra konsernledelsen, de ansatte og hovedtillitsvalgte. Retningslinjene sikrer at både funksjonærer, fagarbeidere og begge kjønn representerer de ansatte i styret.

I tråd med FN's Global Compact legger AF forholdene til rette for at håndverkere og produksjonsmedarbeidere kan være organisert, og over 90 % er fagorganisert. Lover, forskrifter og tariffavtaler er rammebetingelser som AF Gruppen forholder seg til, og dette gjelder både lønn og arbeidstidsbestemmelser for våre ansatte. Forhandlinger om lønn gjennomføres med fagorganisasjonene, og er nedfelt i AFs adferdskode.

LIKESTILLING MELLOM KJØNNENE

FN-målet innebærer å sikre kvinner fullstendig og reell deltakelse og like muligheter til ledende stillinger på alle nivåer der beslutninger tas.

TRIVSEL OG ARBEIDSMILJØ

I AF er folkene den viktigste ressursen. Vi skal ha et inkluderende arbeidsmiljø med nulltoleranse for diskriminering.

Kompetanseutvikling

Utvikling av kunnskap og kompetanse hos våre ansatte er den mest lønnsomme investeringen vi gjør. Praktisk trening ute i våre prosjekter er det viktigste virkemiddelet for å fremme faglig utvikling, og AFs desentraliserte beslutningsstruktur gir dyktige medarbeidere tidlig muligheten til å ta ansvar. I tillegg tilbyr AF også formell utdanning gjennom AF Akademiet og ekstern etterutdanning. Bredden i AFs kompetansemiljøer gir godt grunnlag for faglig utvikling og karrieremuligheter på tvers i konsernet. AF har som mål å utvikle ledere gjennom intern opplæring, og rundt 80 % av dagens ledere er internt rekruttert.

Lærlinger

AF har det siste året intensivert satsingen mot lærlinger ved å motivere flere til å velge yrkesfag gjennom informasjonskampanjen «Drømmer kan bli til virkelighet» som har vært vist på tvers av sosiale medier. Vi har jobbet tettere med skolene og rådgivere ute i distriktene og i byene for å fjerne fordommer og fremme positive holdninger til bygg- og anleggsbransjen. AF har som mål i strategien mot 2024 om å ha lærlingeandel på over 7 % og at flere enn 60 % av våre fagarbeidere har fagbrev.

Likestilling og mangfold

Det er et sentralt prinsipp i AF og en del av adferdskoden at rekruttering og ansettelse, opplæring, belønning, forfremmelse, sanksjonering og andre arbeidsvilkår skal håndteres uten hensyn til vennskap og en persons etnisitet, hudfarge, religion,

nasjonalitet, kjønn, seksuell legning, alder eller funksjonsnedsettelse.

Vi har som mål at rekrutteringsandel kjønn skal speile rekrutteringsgrunnlaget, og relativ andel forfremmelser skal være lik for kvinner og menn. AF har et langsiktig strategisk mål om å øke kvinneandelen blant funksjonærer til 40 %, og kvinneandelen totalt til 20 %.

AFs arbeid med mangfold, blant annet gjennom Diversitas-nettverket og #HunSpanderer, har bidratt til tydeligere fokus og holdningsendring knyttet til ubevisst diskriminering.

I 2022 var kvinneandelen i AF på 9,0 % (9,7 %), med 18,7 % (18,8 %) av funksjonærene og 1,4 % (1,4 %) av fagarbeiderne. Nedgangen av kvinneandel er en følge av den strategiske satsingen på fagkompetanse, som oppkjøpet av betongentreprenøren Stenseth & RS i 2022 var en del av. I konsernledelsen har AF per utgangen av 2022 én kvinne og seks menn. I styret er det fire kvinner og seks menn.

Medarbeidertilfredshet

Medarbeidertilfredshetsundersøkelsen (MTU) som sist ble gjennomført i 2021 viser at de ansatte trives svært godt med eget arbeid og med AF som arbeidsgiver. AF oppnådde 5,2 på en skala fra 1-6, der 6 er best, og har som strategisk mål mot 2024 å ligge over MTU > 5. Undersøkelsen viser at utviklingsmuligheter i jobben er den viktigste driveren for tilfredshet på jobben både for fagarbeidere og funksjonærer. MTU-en består av en rekke spørsmål innenfor områdene tilfredshet, samhandling og ledelse, og hver forretningsenhet lager en tiltaksplan på bakgrunn av undersøkelsen.

Rekruttering

AF skal øke det strategiske samarbeidet mot opplæringsinstitusjoner for å styrke tilgangen til fremtidens talenter. Et viktig initiativ som har vært gjennomført de siste fire årene er konkurransen «AF-kollektivet» der vinnerne mottar sponset husleie et studieår. Studentene får i tillegg personlig oppfølging av mentorer fra AF og mulighet til faglig påfyll og inspirasjon gjennom nær kontakt med virksomheten. Samtidig blir vi i AF utfordret av nysgjerrige studenter som skal være med på å forme bransjen i fremtiden.

Verktøykassen for rekruttering

AF Gruppen jobber aktivt med å tiltrekke seg mennesker som representerer et bredere mangfold til bransjen, noe som skaper verdi og gir selskapet mer variert kompetanse og perspektiver. Tiltak som benyttes ved rekruttering i AF er:

- Strukturert rekrutteringsprosess med bruk av evnetester, begge kjønn til stede på intervjuer og opplæring av ledere i ubevisst diskriminering.
- Bilder av ansatte av begge kjønn i stillingsannonser og annet profileringsmaterieil.
- Kvartalsvis måling av ansettelser fordelt per kjønn og nivå.
- Klar budskapsformidling knyttet til mangfold og inkludering i vår høyskole-/ universitetsturné, samt i vår lærlingesatsing.

Lærling og veileder

Lærlinger i AF Gruppen får en unik mulighet til å utvikle sin kompetanse i komplekse og spennende prosjekter. Dyktige fagarbeidere utgjør ryggraden i AF Gruppens virksomhet og AF er avhengig av å rekruttere flinke lærlinger og sørge for å følge dem opp på en god måte. Mange av lærlingene får tilbud om fast ansettelse i AF når prøven er bestått. Karoline Eiléen Bøhler Fredriksen er lærling i maskinførerfaget hos JR Anlegg, hvor hun får veiledning av blant andre Jo Kristian Krogvold, som er arbeidsleder. AF har variert virksomhet, og lærlinger får relevante utfordringer slik at de er godt rustet til å bestå fag- eller svenneprøve.

VIRKSOMHETSSTYRING OG FORRETNINGSETISKE FORHOLD

AFs troverdighet og konkurransekraft er tuftet på tillit, og derfor skal vi ha en kompromissløs holdning til etikk og stille klare krav til alle vi samarbeider med.

Internkontroll og etterlevelse av konsern-policy er forankret i styret, og utøves gjennom konsernledelsen videre til våre prosjekter og ansatte. Våre ansatte representerer AF Gruppen i alle forretningsmessige sammenhenger og det er essensielt at de identifiserer seg med AFs Adferdskode. Leverandører og under-entreprenører er også forpliktet til å følge Adferdskoden gjennom AFs leverandørerkjøring. Når oppkjøpskandidater vurderes blir det lagt avgjørende vekt på at bedriftskultur og kjerneverdier er i tråd med AFs.

AF har omfattende systemer for internkontroll og risikohåndtering. Systemene gjennomgås årlig både av revisor og styrets revisjonsutvalg. På alle større tilbud skal det utføres en risikogjennomgang med en representant fra konsernledelsen før forpliktende tilbudet leveres. Dersom tilbudet er større enn MNOK 100 må tilbudet godkjennes av konsernledelsen, og hvis det er større enn MNOK 600 må tilbudet godkjennes av styret. I utførende fase av prosjektene har enhetene selv ansvar for løpende oppfølging av risiko, og for større prosjekter skal det gjennomføres kvartalsvise risikogjennomganger sammen med representanter fra konsernledelsen. Se s. 20 i årsrapporten for nærmere beskrivelse av risikostyring i prosjektene.

ÅPENHET OG RAPPORTERING

AF Gruppen skal utvise åpenhet og vi skal være til å stole på. Lover og forskrifter er rammebetingelser som AF skal forholde seg til, og vår rapportering skal være fullstendig og samsvare med relevant lovgivning. Videre har AF som målsetting at alle investorer og interessenter har tilgang til den samme finansielle informasjonen om konsernet til enhver tid, og vi ønsker en åpen dialog med aktørene. Kapitlet Samfunnsansvar i AF er utarbeidet i henhold til kravene i lov om virksomheters åpenhet og arbeid med grunnleggende menneskerettigheter og anstendige arbeidsforhold (åpenhetsloven) av 2022.

FRED, RETTFERDIGHET OG VELFUNGGERENDE INSTITUSJONER

FNs mål inkluderer å betydelig redusere korrupsjon og bestikkelser i alle former samt å utvikle effektive, ansvarlige og åpne institusjoner på alle nivåer.

ØKONOMISK KRIMINALITET

AF har nulltoleranse for prissamarbeid, korrupsjon og bestikkelser. Dette innebærer at ansatte ikke skal gi eller motta gaver og andre ytelser som kan være egnet til å skape tvil om AF Gruppens integritet og etterlevelse av gjeldende regelverk. Adferdskoden forbyr også selskapets ansatte å diskutere, foreslå eller inngå avtale med konkurrenter som kan påvirke konkurransesituasjonen.

I henhold til AFs prinsipper og fullmaktsmatrise skal alle kontrakter være skriftlige og signeres av minimum to representanter fra AF. Dette reduserer faren for at enkeltpersoner blir tilbudt, eller velger å motta, bestikkelser.

AF Gruppen har nulltoleranse for økonomisk eller finansiell kriminalitet, og det er innført strenge krav til fakturabehandling som barriere mot underslag og økonomisk mislighold. Inngående fakturaer behandles elektronisk, og må attesteres og anvises i henhold til fullmaktsmatrisen. Også utbetalinger må godkjennes av to personer. Videre skal AF håndtere skatt og avgift på en ansvarsfull måte i henhold til gjeldende lover og regler.

AF Gruppen har en egen policy knyttet til børssensitiv informasjon og fører løpende kontroll med transaksjoner i AF-aksjen foretatt av selskapets ansatte og deres nærstående. Misbruk av børssensitiv informasjon leder til politianmeldelse og avskjedigelse.

Opplæring

Ansatte i AF får en innføring i Adferdskoden og kjerneverdiene på et obligatorisk introduksjonskurs. Kurset sikrer at alle ansatte er klar over hvilke krav og forventninger som stilles, og er et viktig virkemiddel for å bygge en bedriftskultur med høy etisk standard.

AF har lederkurs med temaer som blant annet innkjøp, HMS og personalhåndtering. Lederkursene i AF inkluderer dilemma-trening og andre holdningsskapende oppgaver for å sikre enhetlig praktisering av AFs retningslinjer. AF gjennomfører også egenutviklet kurs i forebygging av arbeidslivskriminalitet. Videre må alle under-entreprenører gjennomgå et obligatorisk HMS-kurs før oppstart på et AF-prosjekt.

Samarbeid med andre

AF har innført organisatoriske og strukturelle tiltak for å sikre at AF kun samarbeider med seriøse aktører. I konsernstaben er det en dedikert ressurs med arbeidslivskriminalitet som spesialfelt, og hver forretningsenhet har en egen seriositetsansvarlig. Disse kommuniserer jevnlig i AFs nettverksorganisasjon innen arbeidslivskriminalitet, A-krim.

Det er opprettet konserninterne nettverksorganisasjoner for å skape arenaer for samarbeid og erfaringsoverføring på tvers av enhetene, og for å sikre etterlevelse av krav i hele AF:

- HMS-forum for spørsmål knyttet til HMS-lovgivning
- Personalforum for ivaretagelse av de ansattes rettigheter
- Forum A-krim for arbeidet med å motvirke arbeidslivskriminalitet
- Innkjøpsforum for spørsmål knyttet til forretningsetikk

Alle forretningsenhetene i AF har ledelsessystemer, og mange av dem er ISO-sertifiserte. Ledelsessystemet inneholder nødvendige planer, risikovurderinger og prosedyrer for å sikre enhetlig drift i de ulike prosjektene, og at virksomheten utøves i henhold til konsernets forretningsmodell og etiske rammebetingelser. Det gjennomføres internrevisjon av alle forretningsenheter for å sikre tilstrekkelig etterlevelse.

VARSLING AV KRITIKKVERDIGE FORHOLD

Å varsle er å si fra om kritikkverdige forhold i virksomheten, herunder brudd på lover

og sentrale retningslinjer. Alle ansatte og innleide arbeidstagere har rett til å varsle. AF har rutiner knyttet til varsling og behandling av kritikkverdige forhold som skal sikre en forutsigbar og forsvarlig fremgangsmåte der varsler er beskyttet mot gjengjeldelse som følge av varslingen. Varsling kan gjøres åpent eller anonymt, og både varslingen og varslers identitet skal behandles som en fortrolig opplysning. Varsling kan skje i linjen til nærmeste leder, leder på høyere nivå, e-post til varslingsutvalget (varsling@afgruppen.no) eller til varslingsutvalget via varslingskjema på www.afgruppen.no/varsling. Så langt saken tillater det skal varsler gis informasjon om AFs behandling av varselet og hvilket utfall saken har fått.

VARSLINGSUTVALGET I AF BESTÅR AV

- Olav Aune, direktør HMS (utvalgets leder)
- Thomas Gyran, bedriftslege
- Sif Løvdal, personalsjef
- Christian Berg, hovedtillitsvalgt/hovedverneombud
- Sigrunn Wangen Lid, personalsjef
- Christoffer Fjellheim, direktør innkjøp og juridisk
- Tinis Wensing, personalsjef (Sverige)

FN GLOBAL COMPACT

FNs Global Compact baserer seg på ti prinsipper på områdene menneskerettigheter, arbeidslivsstandarder, miljø og anti-korrupsjon. Tilslutning til FNs Global Compact betyr at man gjør sitt beste for å drive virksomhet i tråd med de ti prinsippene:

PRINSIPPER

Relevans for AF

Tiltak

MENNESKERETTIGHETER

<p>1 Bedrifter skal støtte og respektere vern om internasjonalt anerkjente menneskerettigheter, og</p>	<p>AF Gruppen overholder alle gjeldende lover og respekterer internasjonalt anerkjente menneskerettigheter, uansett hvor vi opererer.</p>	<p>AF har nedfelt sine holdninger og prinsipper rundt menneskerettigheter i grunnleggende dokumenter: Adferdskoden og Hensikt, mål og verdier.</p>
<p>2 påse at de ikke medvirker til brudd på menneskerettigheter</p>	<p>AF handler ikke med selskaper som på noen måte bidrar til brudd på menneskerettigheter.</p>	<p>Alle underentreprenører og leverandører må gjennom en prekvalifisering. AF følger opp leverandører løpende, og utestenger aktører som vi mistenker utøver uetisk atferd. Se også prinsipp 4. Risikotransaksjoner blir rapportert løpende, og følges opp for å håndtere potensielle negative konsekvenser for menneskerettigheter og anstendig arbeidsforhold. <i>Les mer på s. 14 (Sosiale forhold)</i></p>

ARBEIDSVILKÅR

<p>3 Bedrifter skal holde organisasjonsfriheten i hevd og sikre at retten til å føre kollektive forhandlinger anerkjennes i praksis,</p>	<p>AF legger forholdene til rette for at medarbeidere kan være organisert, og at retten til å føre kollektive forhandlinger anerkjennes og respekteres.</p>	<p>Mer enn 90 % av fagarbeidere i heleide enheter i AF er fagorganisert. AF fører kollektive forhandlinger for alle ansatte og på alle nivåer der dette er relevant. AF har også et velfungerende tillitsmannsapparat. <i>Les mer på s. 14 (Sosiale forhold).</i></p>
<p>4 sikre at alle former for tvangsarbeid avskaffes,</p>	<p>AFs ansatte har avlønningvilkår i henhold til nasjonal lovgivning og overenskomster med fagforeninger. AF benytter kun leverandører som forplikter seg til våre etiske retningslinjer, oppfyller lovfestede krav, krav i tariffavtaler og interne krav i AF.</p>	<p>AF har prosedyre for kontroll av lønns- og arbeidsvilkår hos underentreprenører og bemanningsforetak. AF har i 2022 sperret spesifikke aktører som ikke overholder AFs etiske retningslinjer knyttet til arbeidsvilkår. Forholdene har vært avdekket før de aktuelle leverandørene fikk oppdrag hos AF. <i>Les mer på s. 14 (Sosiale forhold).</i></p>
<p>5 sikre at barnarbeid reelt avskaffes, og</p>	<p>AF benytter ikke barnarbeid i sine prosjekter, og vi skal ikke benytte oss av selskaper (spesielt transnasjonale) som har vare- og tjenestekjeder der økonomisk utnyttelse av barn forekommer.</p>	<p>AF undersøker arbeidskontrakter til alle ansatte hos underentreprenører og bemanningsbyråer som en følge av Seriositetsinitiativet. Det er ikke avdekket mistenkte eller identifisert faktiske tilfeller av barnarbeid i noen av våre prosjekter eller hos noen av våre leverandører. <i>Les mer på s. 14 (Sosiale forhold).</i></p>
<p>6 sikre at diskriminering i arbeidslivet avskaffes</p>	<p>AF skal ha et arbeidsmiljø som er uten forskjellsbehandling, diskriminering, sjikane og mobbing. AFs prinsipper knyttet til diskriminering er nedfelt i Adferdskoden.</p>	<p>Alle ansatte må signere Adferdskoden ved ansettelse, og gjennomgår denne i innledende kurs. Målet på sikt er å øke kvinneandelen i AF til 20 %. Konsernledelsen og hele organisasjonen jobber aktivt for å gjøre AF til en attraktiv arbeidsgiver for alle. <i>Les mer på s. 14 (Sosiale forhold).</i></p>

PRINSIPPER

Relevans for AF

Tiltak

MILJØ

<p>7 Bedrifter skal støtte en føre-var-tilnærming til miljøutfordringer,</p>	<p>AF arbeider kontinuerlig for å begrense belastningen på omgivelsene våre. Hvert selskap og forretningsenhet i AF Gruppen har sine mål for ytre miljø. AF skal også følge hovedprinsippene i miljøstandarden ISO 14001.</p>	<p>Det er et krav i AF at alle prosjekter skal gjennomføre en risikoanalyse før oppstart av prosjektene. Miljørisiko er et element i denne analysen. <i>Les mer på s. 20 i årsrapporten (Risikostyring).</i></p>
<p>8 ta initiativ til fremme av økt miljøansvar, og</p>	<p>Med fokus på miljø, energi og gjenvinning skal vi forsvarlig fjerne og eliminere materialer, grunn og energiløsninger som er skadelige for miljøet. Våre tjenester og løsninger skal gjøre det mulig for våre kunder å ta et økt miljøansvar.</p>	<p>AF utvikler sitt tjenestespekter kontinuerlig. Kildesorteringsgrad og klimaspor er måleparametere i AF sine prosjekter, og fokus på disse måltallene fremmer økt miljøansvar i organisasjonen som helhet. AF har i tillegg flere forretningsområder som kan bidra til en sirkulær økonomi. <i>Les mer på s. 4 (Klima og miljø).</i></p>
<p>9 oppmuntre til utvikling og spredning av miljøvennlig teknologi</p>	<p>En av AFs kjerneverdier er entreprenørånd. Gjennom vår miljøkompetanse skal vi tilby tjenester og løsninger som møter dagens og morgendagens miljøutfordringer.</p>	<p>AF har utviklet unik teknologi som muliggjør rensing og gjenbruk av forurenset masse i våre miljøparker. Energieffektiverende tjenester og miljøvennlige bygg er et tjenestespekter som stadig utvikles i AF.</p> <p>For offshoreaktiviteter er AF Miljøbase Vats etablert som godkjent og sertifisert mottak for resirkulerbare masser. <i>Les mer på s. 4 (Klima og miljø).</i></p>

ANTIKORRUPSJON

<p>10 Bedrifter skal bekjempe enhver form for korrupsjon, herunder utpressing og bestikkelser</p>	<p>AF skal være til å stole på. Selskapet har en kompromissløs holdning til sikkerhet og etikk. AFs Adferdskode beskriver vår holdning til korrupsjon, prissamarbeid og bestikkelser.</p>	<p>Det er forventet at alle ansatte etterlever prinsippene som er nedfelt i vår Adferdskode, som inkluderer prinsipper mot korrupsjon. Det er ikke identifisert tilfeller av korrupsjon, herunder utpressing og bestikkelser, i 2022.</p> <p>Et godkjenningsskrav før engasjement av underentreprenører og leverandører er at disse har overholdt gjeldende lover og regler knyttet til korrupsjon i fortiden, blant annet overholdelse av skattelover. <i>Les mer på s. 22 (Virksomhetsstyring).</i></p>
--	---	---